

Delavsko-kmetijski list.

Proletarci
vseh dežela
združite se!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 5. novembra 1925.

Stev. 40.

Sov. komisar Frundze umrl.

Dne 31. oktobra je umrl v Moskvi ljudski komisar za vojno in mornarico s. Mihael Frundze.

Umrl je na posledicah operacije, potem katere so ga zdravniki hoteli izlečiti bolezni, ki si jo je nakopal v dolgoletni ječi za časa carizma.

M. Frundze je bil rojen v Besarabiji in je za časa proletarske revolucije v Rusiji igral vodilno vlogo v ruski komunistični stranki in bil do letošnjega leta poveljnik armadnih zborov na Ukrajini. Kot tak je skupno z armadnimi poveljniki Einemom in Budjenijem razbil armade Denikina in Vrangelja, ter po končani poljski vojni likvidiral vse belogardijske bande, ki so zaostale v ukrajinskih gozdovih okoli Kijeva, Poltave, Kremenčuga in drugih večjih mest Ukrajini. Bil je eden najmožnejših vojskovodij Rdeče Armade in je kot tak bil postal letos februarja meseca izvoljen na mesto odstopivšega s. Trockega za ljudskega komisarja vojne in mornarice.

Za Leninom je to prva, silna revolucionarna osebnost, ki je odšla s pozorišča Velike Revolucije. Njegove zasluge za osvoboditev proletariata ostanejo trajno vklesane v spomenik osvoboditeljev Sovjetske Rusije!

Pomen konference v Locarno.

Buržuazno časopisje proslavlja „veliko mirovno delo“, ki da so ga izvršili imperialisti na svoji konferenci v Locarno. Zadnje čase se vsake kvatre vrši kaka konferenca imperialističnih držav, na njih se sklepajo in podpisujejo protokoli, sporazumi, dogovori in nastane velik ropot in šum o „miru“. Ves ta „mirovni“ ropot pa je le narejen. Napravila ga svetovna buržuazija s svojim časopisom zato, da nasuje peska v oči ljudstvu, da ga zaziblje v spanje in v ravnodušnost, češ, saj imperialisti skrbijo za mir. Na vseh teh konferencah, in tudi na tej v Locarno, pa se ni vršilo nič drugega, kot imperialistične kupčije.

Kakšen je pomen te nove kupčije, ki se je napravila v Locarno? Šlo je za Nemčijo. Nemčija je bila v svetovni vojni premagana, z verzajsko mirovno pogodbo oskubljen na vseh koncih in krajih, oropana kolonij in razorožena. Bila je potisnjena v tak položaj, da ni mogla igrati nobene aktivne vloge v svetovni politiki. Spominjamo se še vsi, kako je 1923. leta vkorakala francoska armada v Porurje in kako Nemčija ni mogla ničesar storiti. Nemški imperializem je bil takorekoč kastriran, nemška buržuazija je bila faktično odvisna od antante in nemški narod dvakrat podjarmljen. Situacija v prvih dveh letih po vojni in ponovno 1923. leta je bila taka, da se je moglo pričakovati, da bo proletariati Nemčije s svojo zmago prekrizal imperialistične račune in združil nemško revolucijo z rusko revolucijo. Nemška socialdemokracija je bila tista, ki je znala — žalibog — nemški proletariati zadržati od boja za njegovo osvoboditev izpod domačega kapitalizma in tujega imperializma. Ko je umrl lansko zimo predsednik nemške republike Ebert, znani socialpatriot, ga je proslavljalo

vse nemško časopisje, ne samo nemško, ampak tudi franosko in angleško zato, ker je rešil „kulturni svet“ pred „barbarskim b. ljevizmom“.

Nemška buržuazija se hoče seveda iz svoje stiske rešiti. Ona si hoče spet priboriti delež na imperialističnem plenu. Doma pripoveduje ljudstvu revanžno vojno proti Franciji in Poljski ter proglasa, da se ni odpovedala zemljam, ki so jih ji vzeli. Hindenburg je simbol (znak) njenih stremeljenj.

Nemški buržuaziji se je v tej svetovni politični situaciji, kakršno imamo, ponudila prilika, da nekaj svojih teženj doseže. Angleški imperij namreč ustvarja železni obroč okrog sovjetske unije in enotno fronto evropskih kapitalističnih držav proti njej. Londonske banke in kolonijalne družbe, ki pridobivajo neizmerna bogastva iz izkoriščanjem kolonij, se tresejo pred vstajanjem kolonijalnih narodov in pred utrditvijo Unije socialističnih sovjetskih republik. Angleška buržuazija je pripravljena dati Nemčiji posojilo, eno ali drugo kolonijo, izprazniti Köln, če se zaveže, da ji bo v pomoč proti sovjetski Uniji.

Nemška buržuazija se je podala v to kupčijo. Začela se je — kot se pravi — preorientirati na zapad. Pogodbe, sklenjene v Locarno, dokumentirajo to njeno preorientacijo. Nemčija je vstopila v Zvezo Narodov. To je glavni rezultat Locarna. Storjen je prvi važen korak k ustanovitvi anglo-evropskega bloka proti sovjetski Uniji. Neki berlinski meščanski dnevnik je zapisal sledeči stavek: „Nemčija je postala član antante!“ Angleški poslanik v New Yorku je izjavil: „Locarnski sklep je dosedaj najmočnejši udarec proti komunizmu!“

Jasno je, da v Locarno imperialisti niso delali miru, temveč novo vojno nevarnost. Ustvarjali so lastno imperialistično fronto, da se rešijo pred osvobodilnim gibanjem zatiranih narodov in proletariata. Nemška buržuazija se je po dolgem barantanju uvrstila v to belo fronto. Toda sedaj stavlja še večje zahteve in baranta še naprej. Locarnska pogodba je samo začasni kompromis med imperialističnimi državami, ki si medseboj nasprotujejo. Ni se lotila temeljnih vzrokov teh nasprotstev in pogasila imperialistične žerjavice, ki tli v kapitalističnem sistemu in ki ji je treba samo približati smodnika, da se razgori v požar.

Koga smo še videli pri imperialističnem barantanju v Locarno? Socialimperialiste druge internacionale! Ti pomagajo že pri vsakem kontrarevolucionarnem delu in delajo največjo reklamo zanj. Zopet so se pokazali kot hlapci in lakaj imperializma.

Kaj je naloga proletariata Evrope spričo barantanja bele enotne fronte imperialistov in socialimperialistov? Njegova naloga je ustvarjati rdečo enotno fronto, ki naj prepreči reakcionarne vojne načrte imperializma, ki naj podpre osvobodilno gibanje zatiranih narodov v kolonijah in ki naj izloči iz delavskega gibanja one, ki hočejo podpirati imperializem in ki ga podpirajo!

Kongres zedinjenja železničarjev.

V rokah še nimamo resolucij zadnjega kongresa zedinjenja železničarjev v Ljubljani, vendar lahko izrazimo osnovne misli o tem kongresu.

Mogočna železničarska organizacija je izgubila svojo moč pod strašno reakcijo, ki je nastopila po zlomljeni železničarski stavki l. 1920. Na železnih je vlada tako kot drugod uvedla sistem korupcije, denunciantstva in demoralizacije železničarjev. Žal se je ta sistem v marsičem obnesel. Železničarji so se razbili na 14 raznih kategorijskih in žoltih organizacij, ki so hotele pod raznimi firmami zlomiti še tisto bojovno moč, ki so jo imeli železničarji. Razredno bojovna Splošna železničarska organizacija je storila vse za ojačenje železničarskega proletariata — potem skupnih akcij. V to svrhu je upostavila skupni akcijski odbor, ki je v l. 1923. pripravil enodnevno protestno železničarsko stavko, ki bi se morala izvesti v celi Jugoslaviji, pa se je izvedla delno le v Sloveniji. Železničarji so trpeli dalje pod reakcionarnim režimom.

Po lanskem nasilnem napadu vlade na železničarje se je ustanovila železničarska pravovarstvena organizacija, ki je od vsega početka delala za zedinjenje in strnjenje železničarskih vrst. Na njeno iniciativo se je vršila 22. marca t. l. konferenca zedinjenja raznih železničarskih organizacij, od katerih so se izjavile za zedinjenje: splošna železničarska organizacija, železničarska strokovna in pravovarstvena organizacija, društvo sprevodnikov, društvo uradnih slug, savez železničara in prometna zveza. Enotna „železničarska strokovna organizacija Jugoslavije“ naj temelji po sklepih te konference na podlagi: razredne bojavnosti, proletarske solidarnosti, demokracije, strankarske neodvisnosti. Centralni odbor je imel pripraviti kongres, ki naj to zedinjenje popolnoma izvede. In na podlagi teh smeric je izvršil svoje delo železničarski kongres 18. oktobra.

Na tem kongresu so se sicer izvršile precejšnje napake: kakor vabilo vsem meščanskim parlamentarnim klubom, na podlagi katerega je pozdravil kongres Pucelj, dočim se zastopnikom opozicionalne levice ni dala svobodna beseda. Ves kongres je imel premalo bojavnega značaja.

Toda te napake nas nikakor ne smejo zapeljati tako daleč, da vso železničarsko razredno armado, ki vedno bolj narašča, odbijemo s tako netaktnostjo, kakor piše zagrebški „Org. Radnik“, ki naslavlja ta kongres s psovkami: „Cirkuški kongres, kraljeva Rr vlada pozdravlja kongres“ itd. S tem se doseže ravno nasprotno — da se železničarje žene še bolj na desno. To pa nikakor ni v interesu revolucionarnega proletariata.

Za pravilno ocenjevanje tega kongresa je treba imeti pred očmi zgodovinski razvoj železničarskega gibanja pri nas, ki smo ga v kratkih potezah orisali začetkom teh vrstic.

Železničarji so pod režimom najhujše reakcije (ki jo čutijo železničarji najbolj izmed vseh proletarcev) iskali vsa pota in načine, da pridejo naprej. Brezdvomno so se pri tem iskanju večkrat zmotili in mi smo jih na te zmote tudi vedno opozarjali. V želji, da obvarujejo legalnost svoje strokovne organizacije, so zašli že na stališče popolne politične nevtralnosti. In če vse to upoštevamo, pomeni kongres zedinjenja železničarjev — napredek, vzbujenje železničarjev k razrednemu boju. Enotna železničarska organizacija

zbira pri nas vedno večjo armado železničarjev, ki bodo bojevali tem odločnejši boj, čim močnejša bo njihova organizacija. Bojevnost gre vzporedno z organizacijsko močjo. Revolucionarnost v be edah in resolucijah mora odgovarjati dejanjem, resnični moči organizacije.

To naj upoštevajo predvsem tisti slovenski delegati, ki so zastopali na kongresu levo opozicijo, s katero so brezdvomno naše simpatije. Zedinjenje se je izvršilo pač tako, kakor je danes razpoloženje med železničarji. Čeprav ni tako, kakor bi si ga želeli, je izvršeno dejstvo in s tem je treba računati.

Brezdvomno so močne razne zablode, ali da te zablode ne obvladajo enotne železničarske organizacije in železničarskih množic, je treba v organizaciji aktivno, sistematično in taktično delati. Če vse resolucije zadnjega kongresa niso pravilne, jih bo tako delo najzavednejših železničarjev in življenska resničnost izpremenila v navaden papir. Saj resolucije ne ustvarjajo zgodovine, ampak življenje ustvarja resolucije.

Saj organizacija bo poklicala na sodelovanje vsakega, ki se bo izkazal za sposobnega, aktivnega člana, ki ima za seboj simpatije železničarjev. Če ne bodo najzavednejši železničarji držali križem rok, temveč se bodo v organizaciji najaktivneje udeleževali, ne bo šel železničarski pokret na desno, temveč na levo.

Zato pa vsi na delo v enotno železničarsko organizacijo!

G. S.

Zunanje politična situacija Sovjetske Unije.

(K osemletnici obstoja Sovjetske Unije.)

Kot najvažnejše dogodke zadnjega poletja v Sovjetski Rusiji moramo za beležiti sledeče: 1. Gibanje v Kini. 2. Poizkus angleških konservativcev izzvati razkol med Anglijo in Rusijo in ustvariti antisovjetski blok in 3. prihod raznih delavskih delegacij v Sovjetsko Rusijo.

Dogodki na Kitajskem so morali uničiti ono ravnotežje, ki je bilo v zadnjem času upostavljeno na internacionalni areni. Zgodovinski pomen kitajskih dogodkov je tako velik, da se uspeh teh dogodkov vedno bolj kaže v bilanci internacionalnih sil.

Poizkusi imperialistov zvaliti odgovornost za gibanje na Kitajskem na Sovjetsko unijo, se niso posrečili. Ampak nekaj vendar temelji v trditvah imperialistov, kajti že obstoj Sovjetske unije je propaganda proti imperializmu na iztoku. Saj je že ruska revolucija 1905. leta, ki sicer ni uničila ruskega carizma, ampak ga samo ranila, saj je že ona imela ogromen vpliv na probujenje iztoka. Voditelji angleškega imperializma se učijo na dogodkih na Kitajskem. Prvi neposredni uspehi so bili, da je angleški kapitalizem nekoliko popustil napram „boljšemu“ meščanstvu nacionalnega gibanja v Indiji. Toda taka popustljivost napram privilegiranemu krogu meščanov ponavadi le vzbuja nezadovoljnost mas, kar je tudi v Indiji slučaj.

Kitajsko gibanje 1925 l. ni doseglo neposredne zmage. Toda vsi znaki kažejo na to, da se je to gibanje razširilo in zadobilo globoke korenine, katere ne bo mogla izriniti nobena imperialistična sila. Nevarnost, da izbruhne velika kitajska revolucija, ni odstranjena. Nekateri „realni“ politiki v Rusiji so mnenja, da mora ostati Rusija napram dogodkom v Kini nevtralna in usiliti svojo politično akcijo na zapadu. Tem političnim tezam nasprotujejo vsi vladni krogi, ki smatrajo, da bi taka politika bila popolna likvidacija leninizma v kolikor ta linija vsebuje popolno odpoved od svetovne revolucije. Kot drugi protiprimer argument navajajo to, da je Rusija za zapadni iztok, ki je še bolj nevaren kot Kina in to, da Rusija kot proletarska država ne sme ostati nevtralna napram gibanju milijonskih mas. Kajti orientacija na zapad in istočasna nevtralnost napram Kini, bi značila solidarnost Rusije z zapadnimi imperialisti v kitajski politiki. To bi izrabili zapadni imperialisti v to, da bi najprej podjarmili in uničili iztok in se potem spravili na Rusijo.

Kajti glavna zaslomba probujajočega se iztoka je Sovjetska unija. Velika revolucija, ki je spremenila Rusijo iz ječe narodov v veliko bratsko družino, mora ostati voditeljica osvoboditve iztoka. V tem leži vsa sila Sovjetske Unije na letoku in to je glavni vzrok, da se Anglija trudi združiti vse zapadne države proti Rusiji.

Kar so angleški imperialisti zadnje leto počenjali ni nič drugega nego pokušaj pripraviti vojno proti Sovjetski Uniji. Toda sovjetski diplomati so za enkrat prekrizali te račune.

(Dalje prih.)

Potencirani social-šovinizem.

Piscu članka „Zveza ruskih in angleških delavcev“, ki je izšel v zadnji številki „Socialista“, prav nič ne diši, da stoje ruski in angleški delavci pred velikim zgodovinskim momentom, da se združijo v akcijah proti kapitalistični reakciji. Med tem ko hvali na vse pretege beogradski in železničarski kongres ujedinjenja, se zaletuje v svojem članku v komuniste, češ, ka hočejo to akcijo izrabiti v svoje politične in spekulativne namene kot to dela buržuazija. Po gođu bi mu bilo najbrže, ako bi teh preklicanih komunistov ne bilo zraven, kot se je to zgodilo v Beogradu! In da „dokaže“ to svojo trditve, se je prav po socialpatriotsko zlagal! On piše:

„Strokovne organizacije v Rusiji so samostojne, vendar podrejene državi. Pred vsemi drugimi interesi je interes države! To zanjko so boljševiki zadržali za vrat ruskim strokovnim organizacijam. Strokovne organizacije v Rusiji imajo nalogo voditi boj za izboljšanje življenjskega položaja svojih članov z vidika splošnih interesov, ne pa z vidika interesov delavcev. Na vseh odgovornih mestih sovjetske vlade in uprave so ljudje velikih zmoglosti, ki pa niso bili nikdar delavci, kakor to besedo navadno pojmujejo, namreč ročni delavci v tovarni. Kakšno nazarje ima sovjetska vlada o nalogah delavstva? Nazor, da mora delavstvo žrtvovati v Rusiji kolikor največ more v dobrobit sovjetske države. Temu naziranju delavstvo seveda mora nasprotovati. V gibanju in boju za izboljšanje svojega gmočnega položaja hočejo biti ruski delavci svobodnejši.“

V tej svoji demagogični trditvi pozablja, da je sovjetska Rusija *proletarska država*, kjer vlada delavci in kmeti in da je od položaja države odvisen dobrobit vseh državljanov. V proletarski državi se rešuje vsako vprašanje z vidika splošnih interesov, ker v njej delavec nima svojih posebnih od države ločenih ali njej nasprotujočih interesov. V pisčevih možganih so se pač zmešali pojmi o buržuazni in proletarski državi, kar dokazuje trditev, da mora delavstvo nasprotovati zahtevi sovetov, da naj žrtvuje kar največ more svoji proletarski državi. Socialisti so postavili l. 1914 splošno parolo: *Domovina je v nevarnosti, delavci morajo žrtvovati vse, da odbijejo napad sovražnika*. To je veljalo za buržuazno državo. Potem je razumljivo, da piscu

ne ugaja, ako rusko delavstvo žrtvuje vse za svojo lastno državo!! Morda zato, ker ne vlada v Rusiji kak Noske, Scheidemann skupno s Hindenburgom? Med drugim pa bodi povedano, da v Rusiji vladajo ročni in duševni delavci ter kmetje in lahko bi naštel celo vrsto delavcev iz tovarn, ki sede danes na najodgovornejših mestih. Toda pisec gre v svoji zlobi ali omejenosti še dalje ko trdi, da so ruski delavci iskali pomoči in zaslombe pri angleških delavcih proti svoji lastni vladi!! Piscu verujem, da bi on na tako pomoč bil rad pripravljen, toda ruski delavec ne išče take pomoči in zaslombe, ampak si želi iskrenega, pravega in razredno-bojnega ujedinjenja proti naraščajoči reakciji celega sveta. On se hoče roko v roki z vsemi proletarci boriti za izboljšanje položaja delavstva v buržuaznih državah in z njimi skupaj preprečiti pohod imperializma na sovjetsko državo.

Še ena cvetka iz vrta socialpatriotizma: Nosilci boja za zdemokratizacijo Rusije bodo ruski delavci sami s podporo angleških delavcev.

Torej zveza ruskih in angleških delavcev ima za cilj borbo proti sovjetski vladi in njenemu režimu. O blagor ubogim na duhu, kajti njih je socialpatriotsko kraljestvo!

In dalje: „komunisti in angleški kapitalisti so si edini v boju za izkoriščanje ruskega in angleškega delavstva.“

Dovolj je, da v našem listu to zabeležimo, da si lahko pokličemo v spomin takrat, kadar bo to grupi okoli Socialista najmanj ljubo. Odgovarjati pa na take laži ne smatram za potrebno, ker bo nameravan kongres v Londonu pokazal vso resnico in takrat bomo prinesli obširno poročilo o tem kongresu.

-ev.

Tajni računi slovenske soc. demokracije.

„Slovenec“ piše:

Slovenska socialna demokracija še nikdar ni bila slovenska. V bivši Avstriji se je v celoti naslanjala na nemško in dunajsko socialistično stranko, slepo posnemajoč vsako akcijsko metodo brez ozira na to, ali se je ista prilegala bistvenim svojstvom slovenskega naroda ali ne. In tako je bila v predvojnih letih slovenska socialna demokracija pod vodstvom bratov Kristanov avantgarda prestozidarstva, rušeča vse, karkoli je bilo v zvezi s pozitivnim verstvom. Njej gre zasluga, da je vzcvetela po industrijskih centrih verska brezbriznost in sovraštvo do katoliške demokracije.

Prevrat je slovensko socialno demokracijo odtrgal od berlinskih in dunajskih miselnih očetov in ji otvoril široko belo cesto v balkanske dežele. Toda naši slovenski socialni demokratje, od nekdanj navajeni, skrivati se za hrbe drugih, so kaj hitro zavohali, da veje v Jugoslaviji drug veter in da se požrtvovalno organizatorično delo dolgo, dolgo ne bo izplačalo. Šli so in se vdinjali v velerbskim centralističnim mogotcem. In tako so tvorili vse od prevrata sem desno krilo demokratske stranke pod vodstvom Svetozarja Pribičevića in dr. Gregorja Žerjave. Anton Kristan je postal minister, po sprejetju centralistične ustave ravnatelj ogromnega državnega veleposestva v Belju in je sedaj eden prvih denarnih mogotcev v Sloveniji. Njegov brat Etbin pa je dobro plačan šef jugoslovanskega izseljeniškega urada v New Yorku, kjer se mu izvrstno godi.

Zasluga socialnih demokratov je, da se je v naši državi delavska zakonodaja slepo centralizirala in prešla pravzaprav v roke samostojnih demokratov. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je slovensko socialno zavarovanje popolnoma vzel pod svoj klobuk. In v Ljubljani? Na važnih mestih sede eksponenti SDS.

Delavstvo je kajpada deloma spregledalo. To so dokazale zadnje in predzadnje volitve, ki so prinesle vsem razredno-socialističnim frakcijam toliko poslancev, kot so jih zaslužile: nič! Toda, kjer ne gre odkrito in z lepa, tam se napravi drugače. Zlasti v naši državi so zelo v navadi takozvane mahinacije. In mahinacij so najbolj vajeni poslovni ljudje. Takih je vse polno v samostojnodemokratskem taboru in tudi slovenskim socialnim demokratom jih ne

manjka. In tako se je zgodilo, da so se slovenski samostojni demokratje za hrbotom delavstva dogovorili, kako si bodo razdelili interesne sfere. Socialni demokratje mrcarajo SDS jamčijo za primeren vpliv pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, SDS pa naj stori vse potrebno, da ostane Delavska zbornica za Slovenijo domena slovenske socialne demokracije.

Ponatisnili smo ta članek iz 247. številke „Slovenca“ zato, ker pričakujemo od načelstva SSJ točen in stvaren odgovor. Zakaj ne očite?

Obenem pozivamo načelstvo SSJ, da pojasni, zakaj je bil aretiran Leskovšek, član „Naprej“-eve skupine?

Odgovorite rajši na to, kakor pa da pišete budalosti o ruskih strokovnih organizacijah!

Delo akcijsk. odbora strok. organ.

Sod ugi Sedej, Štukelj in Makuc so se v sporazumu z našo centralno inštanco zopet vrnili na delo v akcijski odbor, ki je imel svojo 4. sejo 26. okt.

Dnevni red se je bil:

1. Kongres strokovnih organizacij v Beogradu in železničarjev v Ljubljani.
2. Volitve v Delavsko zbornico.
3. Razno.

Sodrug Sedej je pojasnil, da so odpadli razlogi za demisijo zastopnikov naše skupine v akcijskem odboru. Z ozirom na kongres v Beogradu in Ljubljani mora imeti akcijski odbor jasne smernice za delo, ki ga mora v bodoče vršiti vztrajno in nepretrgoma. S svojim delovnim programom mora stopiti tudi pred mn. žice. Na jugu po krivdi GRS-a ni prišlo do popolnega zedinjenja. Toda boj med še obstoječim CRSOJ-em in ZDSZJ (združena del. strokovna zveza) ne sme razbijati strokovnih zvez Slovenije, ki morajo ostati enotne zato, da postane proletariatski sposoben za obrambo svojih interesov in za odbijanje napadov politične in socialne reakcije, in da privede do popolnega ujedinjenja celokupnega proletariata Jugoslavije.

V smislu Sedejevega izvajanja je s. Štukelj prečital izjavo, ki so jo podpisali vsi trije zastopniki naše skupine (Štukelj, Sedej, Makuc):

Izjava.

Strokovna komisija je strokovna inštanca, izvoljena na pokr. konferenci GRS pred zedinjenjem. V njej ni zastopnikov bivših neodvisnih strokovnih organizacij, ki so se sedaj zedinile po zvezah, ki pa še niso imele skupne pokrajinske konference, ki bi uredila tudi v vrhovni inštanca razmere vzpričo zedinjenja. Zato se je formiral akcijski odbor iz zastopnikov desne in leve skupine organizacij Strok. komisije, da on omogoči sodelovanje vseh, da zbere vse si e za delo v strokovnem gibanju, da pripravi skupno sklicanje pokrajinske konference in da dotlej daje iniciativo za vse akcije, ki naj v množicah utrde strokovno zedinjenje. Na jugu se je žal doseglo le delno zedinjenje. Akcijski odbor se z vzroki tega ne bo pečal, ker bo brezdomno hrvatski in srbski proletariatski odgovarjajoče tamošnjim razmeram sam izvedel zdravo zedinjenje, kakor ga je izvedel slov. proletariatski tako, kakor so mu narekovale tukajšnje razmere. Mi nismo mogli v polni meri sodelovati pri pripravi kongresa v Beogradu radi nesoglasij na naši strani. Kljub vsem napakam ob priliki kongresa v Beogradu, kljub okrnjenemu zedinjenju na jugu smatramo, da so enotne strok. zveze Slovenije poklicane, da vse te napake popravijo in da popolnoma uresničijo veliko idejo strokovnega zedinjenja delavskega razreda Jugoslavije na podlagi: *razrednega boja, strankarske neodvisnosti in proletarske demokracije*. Radi že zgoraj omenjenih nasprotij na naši strani tudi nismo mogli sodelovati pri tem, da bi se akcijski odbor kot tak udeleževal pri nedeljskem kongresu zedinjenja železničarjev. Ker nam je sedaj zopet omogočeno delo v akcijskem odboru, mislimo, da je najnujnejša naloga nas vseh, da radi nerednega funkcioniranja akcijskega odbora nastalo praznino spolnimo ter smatramo redno delo tega akcijskega odbora za predpogoj dvigovanja našega strokovnega gibanja na ono stopnjo, na kateri bo mogel proletariatski Slovenije uspešno odbijati napade socialne in politične reakcije.

Zato predlagamo, da enotni akcijski odbor sprejme v začetku navedene smernice in da izda na proletariatski Slovenije oklic vzpričo vseh zadnjih važnih dogodkov v delavskem pokretu Jugoslavije in pozove vse na aktivno delo v enotnem strokovnem gibanju Slovenije. Ta manifest naj se pripravi v svoji končno veljavni formulaciji do prihodnje seje.

Ljubljana, dne 26. oktobra 1925.

Makuc, l. r. Sedej, l. r. Štukelj, l. r.

Po daljši diskusiji so bile soglasno sprejete smernice v smislu te izjave. Glede železničarjev se je akcijski odbor postavil na stališč, opisano v posebnem članku te številke. Z zadovoljstvom se je sprejela na znanje tudi vest, da so imeli v nedeljo svoje zbiranje zaupniki narodno-socialističnih strokovnih organizacij, ki so se izjavili za zedinjenje z združenimi del. razrednimi strok. organizacijami in da priznajo internacionalo ter razredni boj. Zveza jugoslovanskih železničarjev seveda ne sprejema tega stališča narodno-socialnih strokovnih zvez.

Radi pripravljanja za volitve v Delavsko zbornico je akcijski odbor sklenil, da naj glavni volivni odbor nadaljuje svoje delo v doseganju edinega duha in sprejela se je po s. Makucu predložena izjava:

Ker je v zadnjem času nastala neka gonja proti delu glavnega volivnega odbora radi nepoznavanja razmer in njegovega delokroga, ugotavlja akcijski odbor združenih strokovnih organizacij, da glavni volivni odbor izdaja okrožnice ter navodila za volitve v Delavsko zbornico v soglasju in z odobrenjem akcijskega odbora, v katerem sta zastopani levo in desno krilo delavskega pokreta.

Akcijski odbor ugotavlja nadalje, da nima A. Kristan nobene zveze z združenimi strok. organizacijami, ni njihov član, v njih ne deluje, ter nima na razvoj in smernice istih nobenega vpliva. Akcijski odbor odgovarja za svoje delo edino-le strokovnim zvezam in razredno-zavednim delavcem.

Z zadoščenjem se je sprejelo na znanje poročilo, da iz vseh krajev prihajajo ugodni odgovori na prvo okrožnico glavnega volivnega odbora, da se po vseh krajih ustanavljajo skupni volivni odbori in da se ustvarja močan zaupniški aparat, ki bo sposoben dvigniti delavsko strokovno razredno-bojevo gibanje.

K 20 letnici ruske revolucije 1905.

29. oktobra 1905 je prvi sovjetski zgodovini — leningrajski sovjetski proglasil za celo Rusijo generalno politično stavko, ki se je izlila v revolucijo 1905, ki ni bila samo „generalna izkušnja za revolucijo 1917“, temveč tudi signal za nacionalno revolucijo vzhodnih narodov, mogočen motor razrednega boja evropskega proletariata. Rusija, ki je bila še 40 let prej dežela srednjeveškega tlačanstva, je doživela revolucijo, ki je bila r o svoji socialno-ekonomski vsebini meščanska, njene bojne metode pa proletarske.

Naloge te revolucije so bile:

1. Uničenje carističnega režima, izvedba agrarne revolucije in upostava politične svobode;

2. izvojevanje normalnih delovnih razmer (kolikor so te mogoče v mezdinem sistemu), t. j. osemurnik, pravica koalicijske, organizacije, stavke, delavsko zavarovanje itd.

Če bi revolucija izpolnila te naloge, bi še vedno ne bila *socialistična revolucija*. Toda tudi te naloge sta mogla izvršiti le dva najbolj zainteresirana razreda: *proletariatski in kmetje*, ki sta tudi bila dve glavni gonilni sili revolucije 1905. Meščanska napredna inteligenca se je pridružila temu razredoma v njihovem boju.

Začetek prve ruske revolucije je 9. januar 1905, njen višek je bil koncem l. 1905, svoj konec je pa doživela, ko je car 3. julija 1907 razgnal drugo dumo (parlament).

9. januarja je bila znana procesija petrogradskih delavcev pod vodstvom popa Gapona. (Glej Vukov prevod „9. januar“ od M. Gorkega!) Ta pop je vodil „zvezo ruskih tovarniških delavcev“, ki jo je ustanovila tajna policija s pomočjo svojega agenta Gapon z namenom, da paralizira revolucionarno delavsko gibanje.

Toda razredni boj ima svoje lastne, od žandarmerije neodvisne zakone. *Petrograjski delavci so na poziv svoje stranke stopili v to zvezo in prisilili svoje voditelje, da stopijo na čelo gospodarskega boja delavstva.* (Naj si to premislijo oni, ki se plaše vstopa v amsterdamske organizacije.) Povod za demonstracijo je dal neki konflikt v znanih Putilovih tvornicah. S svetimi podobami in med pevanjem svetih pesmi je vodil Gapon delavcem k „njihovemu očetu“ — carju. Toda car je dal streljati na delavce in kri 1000 mrtvih in ranjenih delavcev je pordeč la petrograjske ulice. S tem se je pa tudi radikalno izpremenil ves položaj. Vsi tisti delavci, ki so še malo prej verovali v carja, so sprejeli bojno parolo:

„Nimamo več carja. Potoki krvi ločijo carja od naroda. Živel boj za svobodo!“

Po vsej Rusiji je rasla revolucija na globoko in široko, spravila milijone delavcev na ulico, prodrla v vasi, zbudila mušike, ki so požigali veleposestniške gradove. Delavski razred Rusije je pokazal čudovito energijo, požrtvovalnost, potrpežljivost in doslednost. S porazom v rusko-japonski vojni se je širil revolucionarni duh tudi med mornarico in vojsko.

V Leningradu (tedaj še Petrograd) je spontano nastal organ revolucije — *delavski sovjet*, ki je postal revolucionarni center vse dežele, nekaka druga vlada. Toda ta sovjet je proklamiral le generalno stavko, pa ne tudi oborožene vstaje, katera edina bi mogla vreči carizem. Kajti v sovjetu so prevladali menjševiki. In v tem je bila tudi smrtna kal sovjeta 1905.

Nato je prešel revolucionarni center v Moskvo. Sovjeti so nastali tudi v Rostovu, Odesi, Samari, Baku i. dr. in so predstavljali pravi organ delavsko-kmečke oblasti.

Kljub vsemu junaštvu in trdovratnosti boja je bila revolucija 1905 poražena. Zakaj?

Ker ni bilo trdne zveze delavcev s kmeti. Dočim je del. gibanje doseglo svoj višek koncem 1905, so dosegli kmečki nemiri svoj višek šele eno leto pozneje.

Delavsko gibanje je bilo tedaj še preveč elementarno, izven revolucionarnega marksističnega vpliva, v mnogo industrijskih krajih so pa prevladovali menjševiki. Revolucija 1905 je tudi pospešila nepremostljiv prepad med menjševiki in boljševiki.

Kljub začasnemu porazu je vendar revolucija 1905 prisilila carizem na začasn umik in dosegla je polno neposrednih uspehov.

Njen posredni uspeh je pa seveda mnogo večji.

Ves svet je bil presenečen nad čudovito energijo in samozavestjo ruskih delavcev l. 1917, nad gigantskimi uspehi boljševikov v času od februarja do oktobra 1917. Vse to je nerazumljivo, ako ne vidimo vloge prve revolucije 1905 — ki je bila generalna izkušnja za zmagovito revolucijo 12 let pozneje. Lenin sam je označil zgodovinski pomen l. 1905. s sledečimi besedami:

„Brez generalne izkušnje l. 1905. bi bila nemogoča zmaga oktobrske revolucije.“

Razsipništvo z ljudskim denarjem.

Odkar se je jugoslovanska buržuazija usadila na vlast, nismo imeli v redu in pravočasno izdelanega in odobrenega državnega proračuna, temveč so se vsi izdatki krili potem takozvanih dvanajstin. Te dvanajstine so postale prava bolezen v naši državni upravi. Če gospodarstvo in proračun enega posameznika ni urejen, je to veliko zlo, še večje zlo pa je, ako je državno knjigovodstvo in gospodarstvo v neredu, posebej pa še, če državljanom ni dana možnost kontrole nad državnim imetjem kot skupni lasti naroda, ki tvori državo in plačuje davke. Gospoda, ki pobira davke, jih zapravlja na zletih, posrednih paradah, nepotrebnih komisijah in za nabavljanje moralnih sredstev proti lastnemu narodu, dočim gospodarstve, socialne in kulturne potrebe naroda ostanejo neupoštevane; političnih svoboščin pa jugoslovanski narod sploh ne pozna.

Novi državni proračun za leto 1926/27

bo po vseh vesteh večji od onega iz leta 1925/26 (ki ga sploh nismo imeli) za nič manj kot 4 milijarde dinarjev, obenem se pa bo zvišalo število izletov, pojdin in parad, dočim so se na račun zvišanega proračuna že znižale mezde delavcem v državnih rudnikih.

Meščansko časopisje je dnevno polno poročil o salonskih vozovih, paradah, slavnostih na kopnem in vodi, odlikovanjih itd. molči pa o neobskrbljenih bolnicah, nezadostnih gospodarskih in kulturnih inštitucijah, slabo upravljanih šolah, dnevno večji brezposelnosti, bedi in lakoti onih, ki vse ustvarjajo.

Kam se pa bodo uporabile nove milijarde?

Največ zahteva seveda vojni minister z utemeljitvijo, da bo gradil nove vojašnice in skladišča po krajih, koder še ni takih „koristnih“ zavodov. Enkrat so ljubljanski očetje na mestnem magistratu bili tako pametni, da so mesto stanovanjskih hiš zidali vojašnice, za katere danes mestna občina ne dobi nič stanarine, sedaj bomo pa spričo ogromne stanovanjske bede dobili zopet nove kasarne, in sicer v času, ko buržuazija celega sveta vlači naokrog neko „razorožitveno komisijo“ in meče ljudstvu pesek v oči s potrebo miru, z druge strani se pa oborožuje na vseh koncih in krajih. Z zvišanjem vojašnic obenem *znižuje število šol*, kakor se je to zgodilo te dni z gimnazijo v Osijeku itd.

V novem državnem proračunu najdemo tudi postavko od 10 milijonov dinarjev za „Panteon“ (= grobnica za debeluhe in požeruhe), v katerega bodo spravili vse Vukomane in Vukomanoviče belih in črnih brad, vse Draškoviče in Obznanaške očete, tam pridejo vsi zaslužni možje, kot je to naš bivši predsednik deželne vlade dr. Brejc s svojimi žandarji na Zaloški cesti. Pozneje bodo v tej drugi domovini gotovo shranjeni vsi Angelinoviči in vsi Kranjci z vsemi domoljubnimi Orjunaši, ki so morili in požigali po Trbovljah lačne rudarje. In še veliko število „zaslužnih“ pride v to večno podzemeljsko hišo in za vsakega se bodo delale parade in slavnosti na račun izmozganega delavnega ljudstva.

Zgradba vojašnic, nabavljanje morilnega orodja in razna odlikovanja vodijo do novih vojn, do novega klanja in ropanja. Kako škodljivo in pogubno je tako gospodarstvo, nam najbolje kaže dejstvo, da bi ena osminka od onega, kar je stala svetovna vojna, bila dovolj, da se celi svet pretvori v paradiž in da bi bilo vsakemu človeku v vseh potrebah popolnoma zadoščeno in ne bi nihče čutil pomanjkanja v življenjskih potrebščinah, da bi se pa kljub temu delavni čas lahko znižal za eno četrtino izpod normalnega osemurnega delavnika.

Tako razsipništvo v državnem gospodarstvu bo trajalo toliko časa, dokler sleherni delavec ne uvidi, da bo svoje interese zaščitil najbolje narod sam, ne pa posamezna umišljena veličina ali klika, ki se pogostoma imenuje „državotvorna“, v resnici pa brezvestno zapravlja in uničuje državno in narodno imetje. Kdor misli, da ga bodo rešili razni Žerjavi, Korošci in drugi plačani in neplačani služabniki meščanske družbe, ta oznanja, da je boljše jerobstvo nad narodom, kot pa narodna samouprava.

Marksistično zavedni proletarci ne mislimo tako. Zategadelj zahtevamo polno narodno samoupravo, t. j.: *upravo narodnega premoženja po narodu samem; neomejeno narodno samoupravo v državi, okrožju, okraju in občini.* To vse zahtevamo: ker je narodna samouprava najboljša in najmočnejša kontrola, da bodo narodni posli v resnici pravilno tekli in da se bo delalo v prid naroda, ne pa po želji in koristi posameznikov. Doseči to, je pa mogoče le z enotnimi, razredno zavednimi in bojovnimi organizacijami, brez vsakršne primesi meščanske ali malomeščanske ideologije.

Peter Skala.

Delavcem o alkoholu.

Trije najhujši činitelji so, ki najbolj uničujejo človeško življenje: tuberkuloza, spolne bolezni in alkoholizem.

Ni moja naloga, da tu na tem mestu pišem o jetiki in spolnih boleznih — to kdaj ob drugi priložnost — temveč do- tektniti se hočem najhujše rane, ki jo povzroča pri nas baš alkohol.

Sicer se vedno in povsod dosti piše in predava o škodljivih vplivih alkohola, o njegovih posledicah, toda treba je vedno opominjati, kajti človek je kakor majhen otrok, če se mu zmerom nekaj ne zabije, pozabi dotično stvar in jo omalovažuje. Kljub temu, da čuti strašne posledice te svoje zanemarjenosti in zanikrnosti.

Pod zgoraj omenjenimi boleznimi trpi malone vse človeštvo (tudi alkoholizem je bolezen), dočim se proletariatu pridružuje še četrto gorje in to je: beda. Siromaštvo je največkrat vzrok vsem trem zgoraj omenjenim boleznim (izvzete bi bile le spolne bolezni, ker od teh še ni tako okuženo revno ljudstvo kakor buržuazija).

O alkoholu se da dosti pisati, dosti več, kakor o drugih najrazličnejših boleznih. Zato je potrebno, da se povsod, kjerkoli so še naše strokovne in kulturne organizacije, ustanove tudi abstinentični krožki. Na teh krožkih se vrše predavanja, tu se najlažje z živo besedo predoci ljudem škodljivi vpliv in posledice alkohola v vseh ozirih. V mnogih krajih že obstoje taki krožki. Kjer že obstoje, treba jih je ustanoviti. V medsebojnosti se da škodljivi vpliv alkohola boljše odvrniti, kakor samo s časopisi, brošurami in knjigami.

Starega pijanca ni več mogoče izpreobrniti, on je izročen žalostni usodi —

treba je začeti pri mladini. Majhnemu otroku, oziroma nedoraslim ljudem se da vcepiti v srce zdrave in pametne nazore. Ti nazori se vkoreninijo v njegovo dušo in ostanejo tam notri do konca njegovega življenja. Ali ne bomo imeli na tak način kmalu vidnih uspehov? Mesto, da bodo hodili ljudje v zaprašeno in smradljivo gostilno zapravljati denar in si uničevati svoje lastno zdravje, mesto da bodo v pijanosti izvrševali rope, požige in umore — saj zato niso odgovorni — bodo hodili ljudje iskat si razvedrila v svežo naravo ob prostih urah in napravljali izlete v prostih dneih. Tam se duša pomladi, postane zmehkana za vse lepe in blage vtise. Človek, ki ne bo degeneriran od alkohola, bo imel smisel za zabavo, za šport, za telovadbo, za čitanje lepih in koristnih knjig, za napredek, za izobrazbo — spleh postal bo človek. Veselje in vedrina bosta spremljala njegovo življenje.

Zatorej mladino proč od alkoholizma! Treba jo je pritegniti v delavske izobraževalne organizacije in jih tu vspodbujati k vsemu lepemu, blagemu in plemenitemu, da bodo tako zmogni za težak in odločilen boj, ki čaka delavca pri njegovi osvoboditvi izpod kapitalističnega suženjstva.

Delavska mladina bodi za abstinenco, za popolno abstinenco!

Domače vesti.

Iz vinograda RR režima.

Invalidski zakon, iz katerega je že vsaka stranka hotela kovati kapital za sebe, je sedaj predložen skupščini. In ta predlog invalidskega zakona, tolikokrat prokletega in zaželenega, bo najbrže sprejet v skupščini z glasovi vladne večine. Vse one stranke, ki pa ne sede pri bogatem vladnem koritu, upijejo nad krivico, ki se godi invalidom. Toda ne zavoljo invalidov, ampak zaradi tega, ker ne sedijo oni za vladno mizo, kjer režejo bogatim kruh — revežu pa dajejo kamen! Dosedaj so še vse stranke, ki so bile na državnem krmilu, naravnost sramotno postopale s tem tako nujno potrebnim zakonom.

In tudi sedaj se godi isto. Ako pogledamo samo površno osnutek tega zakona, se mora v duši vsakega poštenega proletarca vzbuditi stud nad temi vlastodržci, ki naravnost cinično delijo škandalozno milost onim, ki so oddali svoje zdravje in bodočnost na oltar imperializma in kapitalizma. Pa pogledjmo te gospode, ki so med vojno zaščiteni od teles milijonov delavcev in kmetov vežžili, kaj so oni pripravili dati svojim pohabljenim žrtvam.

Po tem zakonu bi dobival invalid-redov 40 Din mesečno. To je približno deseti del ene poslanske dnevnice! Težki invalid bi prejemal 120 Din, polni t. j. 100% invalid 200 Din in nad 100% pa 400 Din. To je predrzno norčevanje, rekel bi zločinsko postopanje z onim, ki so morali žrtvovati vse za „domovino“. Za žene in otroke invalidov pa so gospodje tako ukrenili: Žena težkega invalida bi prejemale 20 Din mesečno, 100% 33 Din in nad 100% pa 60 Din mesečno; isto svoto tudi za vsakega otroka. Ali bo potem čudno, ako boš srečaval po cestah otroke, ki beručijo in žene, ki tavajo po ulicah kot sence?

Invalidske vdove bi prejemale po 100 Din mesečno in za vsakega otroka pa 20 do 30 Din z omejitvijo, da za štiri ali več otrok ne sme prejemati več kot 200 Din mesečno. Poklekajte, o žene, sedanjih in matere bodočih invalidov, in poklonite se do tal pred onimi vsemi, ki so se vas tako milostno usmili in dovolili, da smete še dolgo, dolgo umirati za sveti imperalizem in njegovega očeta kapitalizem! Kajti sladko je — umirati za njega.

Da bo pa vse šlo tako, kot je zapisano v evangeliju kapitalizma, so poskrbeli tudi za vaše predstojnike — unter- in ober-oficirje. In to v drugi obliki kot za vas. Nižjemu oficirju so poklonili 4800 Din letno, višjemu pa (da bi se vedelo, da je višji, op. ur.) 18.000 Din letno. Velika je razlika, ki pa popolnoma odgovarja svetemu režimu. — RR režim je razlil svoj blagoslov nad žrtvami — vojne.

Vi pa, invalidi, mu odgovorite s tem, da se pridružite oni veliki armadi delavcev in kmetov pod mogočno parolo: Dol z vojno!

Naša zmaga pri volitvah v obrtno sodišče.

Pri volitvah v obrtno sodišče v Ljubljani je zmagala lista združenih delavskih

strokovnih organizacij. V posameznih skupinah je dobila lista sledeče število glasov:

v I. skupini	715 glasov
„ II. „	250 „
„ III. „	121 „
„ IV. „	22 „

Klerikalna lista (jugoslov. strokovna zveza) je dobila:

v I. skupini 590 glasov, v II. skupini ni kandidirala, v III. skupini skupaj z demokrati 49 glasov, v IV. skupini 12 glasov, v V. skupini (direktorji, inženjerji in faktorji) je dobila lista Urbančiča (demokrat) 21 glasov.

Razveseljivo je zlasti to, da je razredna lista zmagala tudi v III. skupini, katero volijo uradniki.

To je nov viden uspeh razredno-zavednega delavstva, ki nam dokazuje, da bodo enotne strokovne organizacije dvignile delavstvo in zrevolucionirale njegove vrste.

Predavanje o ruski zgodovini.

Na zadnje predavanje „Svobode“ v Mestnem domu v Ljubljani se je zbralo do 300 ročnih in duševnih delavcev. To je jasno znamenje, da se delavsko gibanje zopet probuja, da v delavstvu narašča prepričanje v nujnost končne zmage marksizma kljub začasnim dnevnim porazom, da so delavci željni proletarske izobrazbe, ki naj jim bo vodilna luč na vseh njihovih potih. Pred leti se je zbralo z največjo agitacijo 300 delavcev na shod v Ljubljani. Danes pa pride brez reklame 300 delavcev na predavanje. Predaval je s. Štukelj o zgodovini Rusije do danes in vsi so ga pazno poslušali do konca (poldrugo uro) in odobrvali njegovo predavanje. Če nam bo dopuščal prostor, bomo to velezanimivo predavanje objavili tudi v našem listu.

Predavanje „Delavske akademije“ (Svobode) v novembru.

V mesecu novembru se bodo vršila sledeča predavanja:

5. Postanek zemlje in živih bitij.
12. Socialni boji živih bitij.
19. Električna, radio in moderne tehnične iznajdbe.
26. Glavni filozofski problemi.

Predavanja se vrše vsak četrtek od 7. do 8. ure zvečer v veliki dvorani Mestnega doma.

K naši diskusiji.

Od več strani smo prejeli pritožbe, zakaj da javno diskutiramo v listu, češ da odkrivamo svoje lastne napake in da bodo to izkoristili nasprotniki. Če bi večno samo diskutirali, bi bilo to gotovo pogubno za naše gibanje. Če bi izžrpali svojo udarno silo samo v medsebojnem notranjem boju, bi se gotovo lahko okoristili socialpatrioti. Toda mi smo otvorili javno diskusijo zato, ker so nekateri „levi“ sodrugi — ki pa po našem mnenju niso levičarji in so konfuznosti mnogo bližji kakor revol. marksizmu — širili proti voditeljem gibanja osebno gonjo in vesti, kakor da so Štukelj, Sedej in Makue hoteli izročiti naše gibanje socialpatriotom. Tej stvari je bilo treba napraviti konec s tem,

da eni in drugi povedo svoje mnenje v listu. Kajti sicer bi zašel spor v tako fazo, kakor je prišel frakcijski boj v socialistični stranki, kjer predstavlja skoro vsaka ljubljanska kavarna novo „socialistično“ grupo, ki tuhta samo breznačelne, zgol-osebne zadeve raznih funkcionarjev in „soj drugov“. Mi tudi nismo Bernotovi, katerim je bog — Zvonko Bernot in javnosti nepoznan pravilnik. Naše gibanje je bojovno, revolucionarno in dovolj močno, da naši pristaši — to je naša javnost — reši vse taktične in druge probleme.

Sedaj se bo diskusija zaključila, objavili se bodo njeni rezultati in po storjenih sklepih bo treba delati dalje vsem, ki hočejo delati v pokretu. V internacionali najmočnejša — ruska boljševiška stranka — je šla skozi največ diskusij. Prvo veliko diskusijo je imela l. 1904. Tudi tam se je oglašilo mnogo delavcev proti javni diskusiji in Lenin je tem odgovoril:

„Oni, t. j. nasprotniki marksistov, se veselijo vzpričo naših sporov; trudijo se izkoristiti v svoje namene poedina mesta moje brošure, v kateri sem obravnaval napake naše stranke. Ruski marksisti so stali že dovolj v ognju, da se po tem ne dajo zbegati in bodo kljub vsemu še nadalje vršili samokritiko in odkrivali lastne napake, ki jih bo brezdvomno odstranilo naraščajoče delavsko gibanje...“

In s sledečimi Leninovimi besedami zaključujemo tudi mi odgovor na pritožbe proti diskusiji:

„Napako odkrito priznati, odkriti njegovo vzroke, analizirati okoliščine in preiskati sredstva — to so znaki resno naraščajoče stranke, to pomeni vzgojo razreda in potem množic.“

RR-režim na delu.

Ko je Radič priletel iz zapora naravnost v objem Pašiča je izrekel sledeče: „Sedaj vladajo v Jugoslaviji ljudje, ki v resnici ljubijo red in pravičnost!“ In ta pravičnost se dobi na sledeč način:

V zagrebški krojaški delavnici „Herkules“ so izročili delavci svojemu gospodarju memorandum, v katerem zahtevajo povišanje plač. Podjetje je odgovorilo delavcem na ta način, da je odalovila iz dela njihove zaupnike, na kar so delavci stopili v štrajk. Radič je pa poslal eksekutorje svoje pravične vlade — policaje, ki so aretirali sodruga Vadrino, Haselnusa, Milinovića, Hegedića, Rainera in Gruića, pozneje pa še Radanovića in Novosela. Štirje izmed njih so bili po tridnevem policijskem zaporu izpuščeni na svobodo, med tem ko so Milinović, Radanović in Novosel izročeni sodišču v nadaljno uživanje pravic RR režima.

Tak blagoslov rosi nad delavstvom za časa RR vlade.

Nove aretacije v Zagrebu.

21. septembra je bil aretiran s. Mrkša Ivan in 27. oktobra izročen sodišču. Istotako so bili aretirani Skorič, Čuk, Okreša, Krašovec (dijak iz Ljubljane), Smrekar in Lukič.

RR vlada nadaljuje s terorjem bivše PP vlade!

Plačani delavski dopusti.

Razne druge države imajo zakon o plačanih delavskih dopustih, samo naša Jugoslavija še takega zakona ne pozna. Da pa dobimo tudi pri nas tako zakonodajo, bodo morale vse strokovne organizacije v bodoče delati s polno paro za uveljavljanje potom kolektivnih pogodb za plačani dopust. Pri nas so dopusti z zakonom urejeni le za nekatere specialne kategorije nesamostojno pridobitno delavnih oseb; nekatere kategorije delavstva so si dopuste priborile s kolektivnimi pogodbami. Velika ostala množica delavstva pa plačanih dopustov ni deležna in to le vsled tega, ker nimamo obveznega zakona, kakor po drugih državah.

Avstrija je takoj po prevratu uvidela veliko kulturno važnost in velik socialno-higijenski pomen takega zakona in so plačani dopusti vsesplošno uvedeni pri vseh delavcih in velja tudi za vajence. Pri enoletnem nepretrganem zaposlovanju imajo delavci pravico do enotedenskega plačanega dopusta, po petih letih pa na dva tedna. Osebe, ki so stare manj kot 16 let, oziroma tudi vajenci in vajenke imajo že po enem letu pravico do dvatedenskega dopusta. Pogodbe, ki izključujejo pravico do dopusta, so neveljavne. Za služkinje in osebe v domačem gospodinjstvu obstoji specialni zakon, ki določa iste ugodnosti in še celo ugodnejši od splošnega zakona.

Čehoslovaška republika ima zakon, ki znaša pri enoletnem nepretrganem zaposlovanju

šest dni, pri desetletnem sedem dni in osem dni pri 15-letnem. Vajenci imajo že pri polletnem zaposlenju pravico do osemnedevnega dopusta. V zaposlenje se šteje tudi vojaška služba, boleznin in drugi važni razlogi. Pri vajencih je predpogoj redno obiskovanje obrtno-nadaljevalnih šol. Za rudarje znaša dopust pri zaposlenosti od prvega do petega leta pet dni, od pet do deset let sedem dni, od 10 do 15 let deset dni, preko 15 let pa 12 dni. Pri rudarjih ne velja načelo nepretrgane zaposlenosti pri istem delodajalcu. Samo med izstopom in zopetnim vstopom v istem revirju ne sme preteči več kakor 14 dni, pri vstopu v drugem revirju pa ne več kakor 21 dni.

Poljska ureja dopuste v industriji in trgovini, rudarstvu in prometu. Izvzeta so obrtniška podjetja, ki zaposlujejo manj kakor štiri osebe. Tu imajo pravico vseeno do dopustov le vajenci. Dopust znaša pri enoletnem nepretrganem zaposlenju osem dni, pri triletnem 15 dni. Osebe pod 18 letom in vajenci imajo 14 dnevni dopust.

Sovjetski kodeks dela iz leta 1922 pravi, da ima vsak uslužbenec po pet in pol mesečnem zaposlenju pravico do dvatedenskega dopusta, pod 18 let stare osebe pa štiri tedne. V posebno nevarnih in zdravju škodljivih podjetjih zaposleni imajo pravico do dopusta v dvojni izmeri. Denarne kompenzacije niso dopustne.

Mednarodni pregled.

Bolgarija in Grčija.

Kot prva posledica in uspeh lokarnske konference „miru“ je oboroženi konflikt med Bolgari in Grki. V Locarno so se ministri vseh držav pogajali, sklepali, fotografirali in prirejali svečane pojedine v blagor evropskih narodov in razkričali po celem svetu važnost te komedije v Locarno za svetovni mir. In res!

Prva iskra, ki bi kmalu zanetila požar novih vojn na Balkanu z bogve kakšnimi komplikacijami, je padla na jugu Balkana. Mnogo je mrtvih in ranjenih na obeh straneh. Grški generali so se pač hoteli malo pozabavati in so vkorakali v bolgarsko ozemlje ter pričeli bombardirati mirna mesta in vasi. Vmes je poseglo Društvo narodov, pač zato, ker najbrže še ni v interesu Anglije ali Francije, da bi se pričela nova balkanska morija.

Da imajo tu veldržave svoje pesti vmes je jasno. Njim so taki „špasi“ potrebni, da uveljavijo svojo moč, da pokažejo svojo „mirotvorno vlogo“ s puščanjem krvi delovnemu ljudstvu.

Sedaj pa letijo okoli razne komisije z mastnimi dijetami, ki bodo ugotovile krivdo ene ali druge strani in vsa komedija bo zaključena z diplomatskimi notami polnimi opravičb in obžalovanj! Toda nasprotstva med kapitalističnimi državami s tem ne bodo odstranjena in prej ali slej bo prišlo do večjega klanja, kateremu mora narediti konec delavski razred.

Napredovanje nemških komunistov.

25. oktobra so se vršile v Berlinu občinske volitve, pri katerih so dobile posamezne stranke sledeče število glasov in mandatov:

	glasovi	mandati
Komunisti	347.282	42 (20)
Socialdemokrati	604.704	74 (98)
Neodv. socialisti	14.608	3
Nemški nacion. (mon.)	385.326	47
Nemška ljudska str.	111.432	13
klerikalci	63.265	7
demokrati	171.961	21
gospodarska stranka	73.264	9
ostale druge skupine	69.895	8

Od vseh strank so najbolj napredovali komunisti. To je uspeh nove politike zblizanja s socialističnimi delavci in odstranitve najhujših „levih“ ekstremistov iz strankinega vodstva. To politiko je — kakor smo svoj čas poročali — nasvetovala eksekutivna kominterne. Te volitve so velikega političnega pomena, ker Berlin je center Nemčije. Komunisti so napovedali odločen boj sklepom lokarnske konference, ki je hotela še Nemčijo pritegniti v protiruski blok. To pravilno stališče je tudi povečalo simpatije mas do nemških komunistov.

Meščanske stranke imajo torej v štirimilijonskem Berlinu manjšino. Berlin je delavski.

Tudi pri volitvah v Badenski deželni zbor je napredovala nemška kom. stranka.

Pri državnozbornskih volitvah v Švici so dobili komunisti enega poslanca več. Prej so imeli 2 poslance.

Podobne zakone o plačanih dopustih ima še cela vrsta drugih držav in tudi pri nas se bo moralo delati na to, da dobe v prvi vrsti vajenci — „obrotni in trgovski naraščaj“ — vsakoletne dopuste vsaj dva tedna in ker so že tako brezplačno zaposleni po obratih. Strojne tovarne in livarne, se pa govori po Ljubljani, da bodo takoj upeljale za vajence take dopuste.

D. M. v Polju.

Pravičniki, ki se zbirajo okoli „Pravice“, so v 22. številki svojega glasila tendenciozno namignili na s. Dobroto, ker je orožništvo pri njem izvršilo preiskavo in zaplenilo nekatere stvari, ki so bile osebna last s. Dobrote. Po nauku ne obreknj so skušali oblatiti enega naših najaktivnejših sodrugov, da bi ga tako pred javnostjo diskreditirali. Sedaj je pa orožništvo vse zaplenjene stvari vrnilo s. Dobroti kot osebno last in dopisniček v Pravico naj si zapiše za ušesa, da ima laž kratke noge!!

Črna.

Dne 15. novembra 1925 ob 15. uri se vrši v društveni sobi (Konzum I.) prvi redni občni zbor Prod. lesnoindustrijske zadruga. Dnevni red: Volitev načelstva, nadzorstva in veščakov ter slučajnosti.

Načelstvo.

Poostritev razredne borbe v Angliji.

V Angliji so se na podlagi sklepov notranjega ministrstva pričela preganjanja komunistov. Istočasno je ministrstvo dovolilo organiziranje fašističnih čet in to so najznačilnejši simptomi poostrene razredne borbe.

Koncem julija je bilo rudarsko gibanje likvidirano s tem, da se je dovolila rudarski industriji državna pomoč. Toda to še ne pomenja rešitve rudarskega vprašanja, ampak le odgoditev borbe dotlej, dokler se bodo lastniki rudnikov in cel kapitalistični razred čutili dovolj močni, da pričnejo zopetno borbo s proletariatom, ki pa bo borba na življenje in smrt. Od onega časa naprej, ko so kapitalisti morali ustaviti ofenzivo na rudarske plače, se reakcionarne sile mrzlično pripravljajo na novo borbo. Sklepi Labour Party o izključitvi komunistov iz partije je prvi poizkus buržuazije razcepiti in demoralizirati delavstvo.

Angleška vlada je poduzela vse mere proti komunistom in revolucionarnemu krilu v strokovnih organizacijah z namenom, da uduši napreden element delavstva. Policija je udrla v prostore komunistične stranke Anglije, Saveza kom. mladine v redakcijo „Workers Weekly“ itd. Aretirali so več vidnih revolucionarnih voditeljev ter jih obtožili po nekem zakonu iz leta 1797. zaradi hujkanja na ustajo.

Toda vse te mere niso dosegle zaželenega uspeha in gibanje angleškega delavstva gre vedno bolj na levo, med tem ko se nasprotja med kapitalist vedno večajo...

200 letnica ruske akademije znanosti.

Res je, da jugoslovanskim vlastodržcem ne ugaja beseda „Sovjeti in znanost“ in marsikateri naš rodoljub se bo nasmejal in trdil, da je absurd le pomisliti, da bi interakcionalni boljševiki gojili znanost. Vsem takim neverjetnežem priporočamo, naj vzamejo v roko „Vodnik skozi znanstvene institute in muzeje mesta Moskve“ in takoj bodo videli, da je tam 26 takih zavodov, od katerih je 18 ustanovljenih po sovjetih, dočim jih je prejšnji caristični režim imel le 8. In zakaj naše meščansko časopisje o vsem tem molči? Molči za to, ker ga je sram, da že sedem let bruha neverjetne izmišljotine o sovjetski Rusiji. Sram ga je, ker ima ta prokleta Moskva razen gori navedenih znanstvenih zavodov še „komunistično akademijo“, „Leninov institut“ in „Marks-Engelsov institut“ o katerem je japonski profesor izrazil občudovanje nad obsežnim znanstvenim delom, ki ga je ta institut skozi tri leta svojega obstoja izvršil. Da so pa omenjeni znanstveni zavodi zadnjih osem let veliko storili, nam priča dejstvo, da je slavnost dvestoletnice obstoja ruske akademije znanosti obiskalo nad 1000 znanstvenikov raznih kapitalističnih držav, ki niso prijatelji sovjetskih republik. Rektor vseučilišča v Jeni, Gerland, papežev zastopnik, reprezentant

teologije Harnak, rektor berlinske univerze Holl in mnogi drugi, so veliki nasprotniki sovjetov in vendar smo iz njihovih ust slišali mnoge pohvale, ki so zrušile skepso in nezaupanje. In kaj je primoralo te velike buržuazne znanstvenike na ta korak?

Dejstvo, da ruska akademija znanosti razpolaga danes s 15.000 lastnih publikacij, da ima 41 članov in 500 sotrudnikov, lastne laboratorije, muzeje in zavode, knjižnice s štiri milijone znanstvenih knjig vseh jezikov in držav in da stoji na čelu vseh znanstvenih institucij vseh ruskih sovjetskih republik. Neki nemški sotrudnik Marx-Engelsovega instituta (ki ni komunist) je celo mislil: „da je Peter Veliki, ki je leta 1725 osnoval rusko akademijo znanosti, izrekel približno iste besede, kot Krasin v slavnostni seji leta 1925“. Krasin je namreč v dvorani konzervatorija rekel sledeče: „Čim več je ena dežela trpela, tem več čuti potrebo po znanosti.“

In prvič po osmih letih je dvorana velike moskovske opere bila napolnjena s smokingi in fraki, z belimi srajcami in črnimi kravatami, okrog so pa plapolali rdeči robci pionirjev, tiho so sedele sovjetske suknje. Obrekovalci so trdili: „da sovjeti delajo premirje z buržuazijo“. In kakšno je to premirje? Daleč naokrog Kremlja plapolala sta srp in kladivo, dočim so buržuazni znanstveniki razoglavili in stoje poslušali ruske internacionale, prebivalstvo je pa občudovalo okrašene avtobuse z nadpisi: „Vivat, crescat, floreat academia scientiarum!“

Nemški, angleški, francoski, italijanski, španski, indijski, kineski, švedski in japonski profesorji (Jugoslavija je zopet ostala doma na Balkanu) stali so nemo in nabožno ob grobu velikega Lenina. S 500 letnega zidovja Kremlja slišale so se besede konzervativca naslovljene na teologa, ki je molče obesil glavo. Buržujski znanstvenik je dejal:

„Občudovanja je vreden narod (ruski namreč), ki tako s čustvovanjem misli in se z razumom oprijema znanosti, kljub temu, da v akademijah, zavodih in delavskih klubih nastopa s smehom in nezaupanjem, vendar s tako trdno voljo uči znanstveno misel. Uči! ne uči; on tudi ne bo učil, on le proučuje, (šola se) in bo šel vedno svojo pot naprej. In on bo našel pravo pot in resnico.“

Kdaj bomo v Jugoslaviji spoznali, da so Rusi naš bratski narod, čeprav so boljševiki? Ali morajo to preje povedati germanski in ostali narodi? Tega ne razumem. Fran Peterkovič.

Tiskovni sklad.

Erjavc Alojz Ježica Din 2, Zagorje: Bukovšek Franc 5, Vrhunc Franc 5, Gratek Ivan 3:50, Lebar Ivan 4, Grm Anton 0:75, Sušnik Ivan 4, Drgan Valentin 5, Dežman Vinko 1, Drollko Franc 2, Žagar Ignac 5, Zupan Joško 5, Ceglar Alojz 5, Pančur Jakob 12, Okrogar Alojz 6. Bajec Friderik Francija 4, Ljubljana: Kregar Josip 5, Grdodolnik Ivan 5, Katnik Ivan 5, Salomon Anton 4, Neimenovani 10, Osolin Rudolf 5, Coljič 3, Cerjave J. Ježica 23:50, Kepec Peter Dob 3, Urbančič Miha Domžale 10, Tačka Rudolf Hrastnik 4, Florian Miha Mladenovac 10, Salomon Anton Ljubljana 4, Aljančič Matevž Križe 5, Jank Ivan Skrad 20 Din. Skudaj Din 185:75, všteti zadajo vsoto 10.101:60 Din, skupaj torej 10.287:35 Din.

Sreča Vas išče!

Efektna loterija Narodno kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. Srečka stane samo 5 Din.

Kupujte in naročite srečke takoj skupno pri Narodno kulturnem društvu Mala Nedelja. Pošljite znamke v pismu!

Pekovski vajenec

se sprejme. Stanovanje in hrana v hiši. Na slovo pove uprava lista.

Izdajatelj za konzorcij Kusoid Alojzij, Ljubljana. Urednik: Al. Sedej, novinar, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.